CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
YVES BOT
prezentate la 11 ianuarie 2007 [1]

1. Prezenta procedură preliminară privește interpretarea articolului 7 din Decizia nr. 1/80 a Consiliului de asociere [2] din 19 septembrie 1980 privind dezvoltarea asocierii dintre Comunitatea Economică Europeană și Turcia [3]. Acest articol definește condițiile în care un membru al familiei unui lucrător turc, care este sau care a fost încadrat pe piața legală a muncii dintr-un stat membru, beneficiază de un drept de acces la încadrarea în muncă în acest stat și, ca un corolar al acestui drept, de un drept de ședere pe teritoriul acestuia.

2. Instanța de trimitere pune în discuție jurisprudența Curții referitoare la domeniul de aplicare în timp al drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin această dispoziție, precum și la condițiile în care aceste drepturi ar putea fi restrânse.

3. Curtea s-a pronunțat, în special în Hotărârea din 7 iulie 2005, Aydinli [4], în sensul că drepturile de acces la încadrarea în muncă și de ședere nu încetează atunci când copilul unui lucrător turc are peste 21 de ani și duce o existență independentă. Curtea a arătat, de asemenea, că aceste drepturi nu pot fi limitate decât în două ipoteze: prima, pentru motive de ordine publică, de siguranță publică sau de sănătate publică, și a doua, dacă beneficiarul a părăsit teritoriul statului respectiv pentru o perioadă semnificativă și fără motiv legitim.

4. Ca urmare a Hotărârii Aydinli, citată anterior, Verwaltungsgericht Darmstadt (Germania) solicită, în principal, să se stabilească dacă această jurisprudență, în ceea ce privește un copil care are peste 21 de ani și care nu se mai află în întreținerea părinților săi, este compatibilă cu articolul 59 din protocolul adițional [5], în temeiul căruia, în domeniile reglementate de acest protocol, Republica Turcia nu poate beneficia de un tratament mai favorabil decât cel acordat unui stat membru în temeiul Tratatului CE.

1 — Limba originală: franceza.

2 — Consiliul de asociere a fost instituit prin Acordul semnat la 12 septembrie 1963 la Ankara, de Republica Turcia, pe de o parte, precum și de statele membre ale Comunității Economice Europene și de Comunitate, pe de altă parte. Acest acord a fost „încheiat, aprobat și confirmat", în numele Comunității, prin Decizia 64/732/CEE a Consiliului din 23 decembrie 1963 (JO 1964, 217, p. 3685, Ediție specială, 11/vol. 1, p. 10, denumit în continuare „acordul de asociere").

3 — Decizia nr. 1/80 este disponibilă în *Acordul de asociere și protocoalele CEE-Turcia și alte texte de bază*, Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, Bruxelles, 1992.

4 — C-373/03, Rec., p. I-6181, punctul 27.

5 — Protocol semnat la 23 noiembrie 1970 la Bruxelles și încheiat, aprobat și confirmat în numele Comunității prin Regulamentul (CEE) nr. 2760/72 al Consiliului din 19 decembrie 1972 (JO L 293, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 1, p. 37, denumit în continuare „protocolul adițional").

5. În prezentele concluzii vom arăta motivele pentru care, în opinia noastră, domeniul de aplicare în timp al drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu trebuie determinat doar prin raportare la articolele 10 și 11 din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului [6], ci trebuie interpretat în funcție de normele tratatului referitoare la libera circulație a lucrătorilor. În continuare, vom arăta de ce jurisprudența privind întinderea drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu este contrară, în general, articolului 59 din protocolul adițional. În sfârșit, vom vedea, ținând cont de circumstanțele specifice din cadrul acțiunii principale, motivele pentru care jurisprudența privind condițiile în care ar putea fi restrânse drepturile ce rezultă din articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu are ca efect conferirea, în favoarea unui resortisant turc care s-ar afla în aceeași situație cu cea a domnului Derin, a unor drepturi mai întinse decât cele de care ar beneficia un lucrător comunitar.

I — Cadrul juridic

6. Analiza întrebărilor adresate de Verwaltungsgericht Darmstadt necesită reamintirea conținutului dispozițiilor care stabilesc drepturile resortisanților turci în cadrul Uniunii Europene, care sunt relevante în speță, precum și domeniul de aplicare al acestora, astfel cum a fost precizat de jurisprudență.

A — *Dispozițiile legale aplicabile*

7. Dispozițiile relevante sunt cuprinse în acordul de asociere, în protocolul adițional și în Decizia nr. 1/80.

1. Acordul de asociere

8. Conform articolului 2 alineatul (1) din acordul de asociere, acesta are drept scop să promoveze consolidarea continuă și echilibrată a relațiilor comerciale și economice dintre Comunitate și Republica Turcia, ținând seama pe deplin de necesitatea de a asigura dezvoltarea accelerată a economiei acestui stat, precum și ridicarea nivelului de ocupare a forței de muncă și a condițiilor de trai ale poporului turc.

9. În vederea realizării acestor scopuri, acordul de asociere a prevăzut instituirea treptată a unei uniuni vamale. Conform articolului 12 din acest acord, părțile au convenit, în egală măsură, să realizeze în

6 — Regulamentul din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 11).

mod gradual libera circulație a lucrătorilor între teritoriile lor respective, inspirându-se din articolele 48 [7], 49 [8] și 50 [9] din Tratatul CE. Părțile au decis deopotrivă eliminarea restricțiilor aduse libertății de stabilire și libertății de a presta servicii, inspirându-se, de asemenea, din dispozițiile corespunzătoare din acest tratat.

10. În acest scop, asocierea prezintă o etapă pregătitoare, care îi permite Republicii Turcia să își consolideze economia cu ajutorul Comunității (articolul 3), o etapă tranzitorie, pe parcursul căreia trebuie să se asigure instituirea treptată a uniunii vamale, precum și apropierea politicilor economice (articolul 4), și o etapă definitivă, care se bazează pe uniunea vamală și care presupune consolidarea coordonării politicilor economice ale părților contractante (articolul 5).

11. Măsurile necesare realizării acestor obiective sunt luate de un consiliu de asociere format, pe de o parte, din membrii guvernelor statelor membre și ai Comisiei Comunităților Europene și, pe de altă parte, din membrii guvernului turc. Astfel, acest consiliu de asociere poate adopta decizii în limitele competențelor care îi sunt atribuite și care leagă părțile contractante.

7 — Devenit, după modificare, articolul 39 CE.

8 — Devenit, după modificare, articolul 40 CE.

9 — Devenit articolul 41 CE.

12. Potrivit preambulului său și articolului 28, acordul de asociere trebuie să faciliteze aderarea ulterioară a Republicii Turcia la Comunitate.

2. Protocolul adițional

13. Protocolul adițional stabilește condițiile, modalitățile și programul de realizare a etapei tranzitorii a asocierii. În cadrul titlului II, acesta conține mai multe articole referitoare la circulația persoanelor și a serviciilor.

14. Astfel, acesta prevede la articolul 36 că libera circulație a lucrătorilor între statele membre și Republica Turcia se va realiza treptat, conform principiilor enunțate la articolul 12 din acordul de asociere, între sfârșitul celui de al doisprezecelea an și al celui de al douăzeci și doilea an de la data intrării în vigoare a acestui acord, potrivit modalităților hotărâte de Consiliul de asociere.

15. De asemenea, articolul 59 din protocolul adițional prevede următoarele:

„În domeniile reglementate de prezentul protocol, Turcia nu poate beneficia de un tratament mai favorabil decât cel pe care statele membre și-l acordă reciproc în temeiul Tratatului de instituire a Comunității."

3. Decizia nr. 1/80

16. Decizia nr. 1/80 are drept obiect, potrivit celui de al treilea considerent, îmbunătățirea în domeniul social a situației juridice a lucrătorilor și a familiilor acestora, în raport cu regimul instituit prin Decizia nr. 2/76 a Consiliului de asociere din 20 decembrie 1976.

17. Decizia nr. 2/76 se prezenta ca o primă etapă pentru punerea în aplicare a articolului 12 din acordul de asociere și a articolului 36 din protocolul adițional. Aceasta prevedea un drept cu efect treptat de acces la încadrarea în muncă în statul gazdă, în favoarea lucrătorilor, precum și dreptul de a avea acces la cursurile învățământului general [10], în favoarea copiilor acestor lucrători.

18. Decizia nr. 1/80 definește, la articolul 6, drepturile lucrătorului turc în statul membru gazdă, iar la articolul 7, drepturile membrilor familiei unui astfel de lucrător în acest stat.

19. Drepturile conferite prin articolul 6 din Decizia nr. 1/80 au un caracter progresiv, în funcție de perioada în care lucrătorul a fost încadrat în muncă în mod legal în statul membru gazdă. Articolul 6 prevede următoarele:

„(1) Sub rezerva dispozițiilor articolului 7 referitor la accesul liber la încadrarea în muncă a membrilor familiei sale, lucrătorul turc, care este încadrat pe piața legală a muncii dintr-un stat membru:

— are dreptul, în acest stat membru, după un an în care a fost încadrat în muncă în mod legal, la reînnoirea permisului său de muncă, la același angajator, dacă acesta dispune de un loc de muncă;

— are dreptul, în acest stat membru, după trei ani în care a fost încadrat în muncă în mod legal și sub rezerva priorității ce trebuie acordată lucrătorilor din statele membre ale Comunității, să accepte o altă ofertă, din partea unui angajator, la alegerea sa, făcută în condiții obișnuite și înregistrată la serviciile de ocupare a forței de muncă din acest stat membru, în cadrul aceleiași profesii;

— beneficiază, în acest stat membru, după patru ani în care a fost încadrat în muncă în mod legal, de accesul liber la orice activitate salariată, la alegerea sa.

10 — Articolele 2 și 3 din Decizia nr. 2/76.

(2) Concediile anuale și absențele pentru motive de maternitate, de accident de muncă sau de boală de scurtă durată sunt asimilate perioadelor de încadrare legală în muncă. Perioadele de șomaj involuntar, constatate în mod corespunzător de autoritățile competente, și absențele pentru motive de boală de lungă durată, fără a fi asimilate perioadelor de încadrare legală în muncă, nu aduc atingere drepturilor dobândite în temeiul perioadei anterioare de încadrare în muncă.

[...]" [traducere neoficială]

20. Cu privire la articolul 7 din Decizia nr. 1/80, acesta face o distincție între, pe de o parte, membrii familiei lucrătorului care au primit autorizație pentru a i se alătura acestuia în statul membru gazdă și care au locuit acolo pentru o anumită perioadă și, pe de altă parte, copiii unui asemenea lucrător care au absolvit cursuri de formare profesională în statul membru vizat. Articolul 7 prevede:

„Membrii familiei unui lucrător turc încadrat pe piața legală a muncii dintr-un stat membru, care au fost autorizați să se alăture acestuia:

— au dreptul să accepte – sub rezerva priorității ce trebuie acordată lucrătorilor din statele membre ale Comunității – orice ofertă de încadrare în muncă, dacă locuiesc în mod legal pe teritoriul acestui stat de cel puțin trei ani;

— beneficiază, pe teritoriul acestui stat, de accesul liber la orice activitate salariată, la alegerea lor, în cazul în care locuiesc în mod legal de cel puțin cinci ani pe teritoriul acestui stat.

Copiii lucrătorilor turci care au urmat o formare profesională în țara gazdă vor putea să accepte orice ofertă de încadrare în muncă în statul membru respectiv, indiferent de durata pentru care au avut reședința în acest stat, cu condiția ca unul dintre părinții lor să fi fost în mod legal încadrat în muncă în statul membru respectiv de cel puțin trei ani." [traducere neoficială]

21. Articolul 14 din Decizia nr. 1/80 stabilește limitările care pot fi aduse exercițiului acestor drepturi. Alineatul (1) al acestuia prevede:

„Dispozițiile prezentei secțiuni sunt aplicate sub rezerva restricțiilor justificate de motive de ordine publică, de siguranță publică și de sănătate publică." [traducere neoficială]

22. Până în prezent, Consiliul de asociere nu a adoptat nicio măsură în scopul de a înlătura în mod treptat restricțiile la libertatea de stabilire și la libertatea de a presta servicii.

B — *Jurisprudența*

23. Domeniul de aplicare al drepturilor conferite prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 membrilor familiei unui lucrător turc a prilejuit pronunțarea mai multor hotărâri, cele mai relevante concluzii ale acestora pentru prezenta cauză putând fi rezumate în modul următor.

24. Mai întâi, este cert că dispozițiile articolului 7 primul și al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80, ca și cele ale articolului 6 alineatul (1) din aceeași decizie au efect direct în statele membre. Resortisanții turci care îndeplinesc condițiile prevăzute prin aceste dispoziții pot, prin urmare, să se prevaleze în mod direct de drepturile care le sunt conferite prin aceste dispoziții [11].

25. În continuare, din această jurisprudență rezultă că drepturile de acces la încadrarea în muncă, prevăzute la primele două paragrafe ale articolului 7 din Decizia nr. 1/80, prezintă două aspecte.

26. Pe de o parte, beneficiul acestor drepturi este supus unor condiții diferite.

27. Mai întâi, persoana interesată trebuie să aibă calitatea de „membru al familiei" unui lucrător turc. Această noțiune trebuie explicată prin raportare la interpretarea aceleiași noțiuni prevăzută la articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1612/68 în ceea ce privește lucrătorii resortisanți ai unui stat membru al Comunității [12].

28. În continuare, drepturile de acces la încadrarea în muncă prevăzute la articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 sunt supuse condiției ca membrul familiei lucrătorului turc să fi avut de cel puțin trei ani o reședință comună cu acest lucrător. Această condiție a reședinței comune răspunde obiectivului de a permite reunirea familiei acelui lucrător în statul gazdă.

11 — A se vedea, în ceea ce privește articolul 6 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80, Hotărârea din 20 septembrie 1990, Sevince (C-192/89, Rec., p. I-3461, punctul 26), și Hotărârea din 19 noiembrie 2002, Kurz (C-188/00, Rec., p. I-10691, punctul 26); în ceea ce privește articolul 7 primul paragraf din această decizie, a se vedea Hotărârea din 17 aprilie 1997, Kadiman (C-351/95, Rec., p. I-2133, punctul 28), precum și Hotărârea din 22 iunie 2000, Eyüp (C-65/98, Rec., p. I-4747, punctul 25), și, în ceea ce privește articolul 7 al doilea paragraf din decizia menționată, a se vedea Hotărârea din 5 octombrie 1994, Eroglu (C-355/93, Rec., p. I-5113, punctul 17), și Hotărârea din 16 februarie 2006, Torun (C-502/04, Rec., p. I-1563, punctul 19). Decizia nr. 1/80, la fel ca și Decizia nr. 2/76, nu a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*. Curtea a hotărât că această lipsă a publicării, dacă poate reprezenta un impediment pentru impunerea de obligații unui particular, nu este de natură să îl priveze pe acesta din urmă de posibilitatea de a-și exercita drepturile conferite prin aceste dispoziții față de o autoritate publică (Hotărârea Sevince, citată anterior, punctul 24).

12 — Hotărârea din 30 septembrie 2004, Ayaz (C-275/02, Rec., p. I-8765, punctul 45).

29. De asemenea, dreptul de acces la încadrarea în muncă conferit prin articolul 7 al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80 copilului unui lucrător turc este supus condițiilor ca acest lucrător să fi fost încadrat în muncă în mod legal în statul membru gazdă pentru o perioadă de trei ani și ca acest copil să fi urmat în acest stat cursuri de formare profesională.

30. Pe de altă parte, din momentul în care aceste condiții au fost îndeplinite, articolul 7 primul și al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80 conferă membrilor familiei lucrătorului turc drepturile autonome de acces la încadrarea în muncă în statul membru gazdă, care vizează să le permită consolidarea propriei poziții pe teritoriul acestui stat [13] și care nu depind de menținerea acestor condiții.

31. Astfel, Curtea s-a pronunțat în sensul că dreptul de a accepta orice ofertă de încadrare în muncă în statul membru gazdă, prevăzut prin aceste din urmă dispoziții, nu se stinge atunci când lucrătorul turc, la care se referă acest drept, a încetat să aparțină pieței legale a muncii din acest stat membru [14]. Acest drept subzistă după ce lucrătorul s-a întors în țara de origine. Rezultă că beneficiul dispozițiilor menționate nu este rezervat copiilor minori sau copiilor majori ai unui asemenea lucrător care sunt încă în întreținerea acestuia. Potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 7 primul și al doilea paragraf se aplică în egală măsură copiilor majori ai aceluiași lucrător care duc o existență independentă [15].

32. Pe de altă parte, drepturile de acces la încadrarea în muncă în statul membru gazdă, conferite prin aceste dispoziții, implică existența unui drept corelativ de ședere [16]. Curtea s-a pronunțat în mod constant în sensul că, în absența unui astfel de drept de ședere, aceste drepturi de acces la încadrarea în muncă ar fi lipsite de orice efect util [17]. Rezultă că, atunci când membrii familiei unui lucrător turc îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 7 primul sau al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80 pentru a accepta orice ofertă de încadrare în muncă în statul membru gazdă, autoritățile acestui stat nu mai dispun de posibilitatea de a adopta măsuri referitoare la șederea persoanei în cauză susceptibile să aducă atingere exercițiului drepturilor care îi sunt conferite acestuia în mod direct de ordinea juridică comunitară.

33. În sfârșit, în jurisprudență s-a arătat în ce condiții aceste drepturi sunt susceptibile de a fi restrânse. Acestea pot fi limitate, pe de o

13 — *Ibidem* (punctul 41 și jurisprudența citată).

14 — A se vedea, în ceea ce privește articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, Hotărârea din 16 martie 2000, Ergat (C-329/97, Rec., p. I-1487, punctul 40), Hotărârea din 11 noiembrie 2004, Cetinkaya (C-467/02, Rec., p. I-10895, punctul 31), precum și Hotărârea Aydinli, citată anterior (punctele 25 și 26). În ceea ce privește articolul 7 al doilea paragraf din aceeași decizie, a se vedea Hotărârea din 19 noiembrie 1998, Akman (C-210/97, Rec., p. I-7519, punctul 44).

15 — Hotărârea Ergat (punctul 27) și Hotărârea Torun (punctele 27 și 28), citate anterior.

16 — A se vedea, în ceea ce privește articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, Hotărârea Cetinkaya, citată anterior (punctul 31); în ceea ce privește articolul 7 al doilea paragraf din această decizie, a se vedea Hotărârea Torun, citată anterior (punctul 20 și jurisprudența citată). A se vedea, de asemenea, în ceea ce privește articolul 6 din această decizie, Hotărârea Kurz, citată anterior (punctul 27).

17 — *Idem*.

parte, atunci când persoana în cauză a părăsit teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă şi fără motiv legitim [18]. În această ipoteză, persoana în cauză pierde, în principiu, statutul juridic pe care îl dobândise în temeiul articolului 7 primul sau al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80, deoarece a rupt ea însăşi legăturile care o apropiau de acest stat membru.

34. Pe de altă parte, aceste drepturi pot fi restrânse în conformitate cu articolul 14 din Decizia nr. 1/80, atunci când persoana în cauză reprezintă un pericol real şi grav pentru ordinea publică, pentru siguranţa sau pentru sănătatea publică [19]. Domeniul de aplicare al excepţiei prevăzute prin această dispoziţie trebuie să primească aceeaşi interpretare ca şi aceea prevăzută la articolul 39 alineatul (3) CE cu privire la lucrătorii resortisanţi comunitari, redactat în termeni aproape identici. Rezultă că măsurile luate în temeiul ordinii publice sau al siguranţei publice trebuie să fie întemeiate pe comportamentul personal al persoanei în cauză şi că acest comportament trebuie să constituie o ameninţare actuală pentru societate [20].

35. Aceste două condiţii, în care persoana interesată poate pierde beneficiul drepturilor pe care le deţine în temeiul articolului 7 primul sau al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80, au fost prezentate ca având un caracter limitativ. O astfel de abordare a fost adoptată în Hotărârea Ergat, citată anterior [21]. Aceasta a fost reluată expres în Hotărârile Cetinkaya, Aydinli şi Torun, citate anterior, în care s-a pus problema dacă persoana interesată pierduse drepturile de care beneficia în temeiul articolului 7 primul sau al doilea paragraf, ca urmare a unei condamnări penale.

36. Astfel, în Hotărârea Cetinkaya, citată anterior, Curtea a respins teza guvernului german, potrivit căreia aceste drepturi de acces la încadrarea în muncă şi de şedere ar putea fi pierdute ca urmare a unei condamnări la pedeapsa închisorii, urmată de o cură de dezintoxicare, datorită faptului că pe perioada de detenţie şi ulterior, în timpul curei de dezintoxicare, persoana în cauză nu s-a mai aflat pe piaţa legală a muncii din statul membru gazdă.

37. Curtea s-a pronunţat în sensul că, într-o asemenea situaţie, dacă persoana interesată nu a părăsit teritoriul acestui stat pentru o perioadă semnificativă şi fără motiv legitim, nu poate pierde drepturile de care se bucură în temeiul articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 decât în conformitate cu articolul 14 din această decizie [22].

38. Caracterul limitativ al celor două condiţii sus-menţionate a fost confirmat, de asemenea, în Hotărârea Aydinli, citată anterior, la care se referă în special instanţa de trimitere.

18 — Hotărârea Ergat, citată anterior (punctul 48 şi jurisprudenţa citată).

19 — *Ibidem* (punctul 46).

20 — Hotărârea Cetinkaya, citată anterior (punctele 43 şi 44).

21 — Punctele 46-49.

22 — Hotărârea Cetinkaya, citată anterior (punctul 38).

39. Domnul Aydinli este un resortisant turc care a primit autorizația de a se alătura părinților săi în Germania când avea 15 ani. Acesta a absolvit cursuri de formare profesională în acest stat membru și a desfășurat o activitate salariată la același angajator timp de cinci ani. El poseda un titlu de ședere în acest stat pe o perioadă nedeterminată.

40. Dovedindu-se vinovată pentru comerț ilicit de droguri într-o cantitate importantă, persoana în cauză a fost reținută, arestată provizoriu și condamnată la o pedeapsă privativă de libertate cu o durată de trei ani, din care s-a dedus perioada în care s-a aflat în detenție preventivă.

41. După ce a executat o parte din pedeapsă, domnul Aydinli a beneficiat de suspendarea executării pentru a urma o cură de dezintoxicare de lungă durată, pe care a finalizat-o cu succes. Durata acestei cure a fost dedusă din durata pedepsei pronunțate, iar executarea restului de pedeapsă a fost suspendată. De la încheierea terapiei, acesta a lucrat pentru tatăl său în Germania.

42. Autoritățile germane au dispus expulzarea sa imediată, în conformitate cu dispozițiile dreptului național potrivit cărora un străin condamnat definitiv la pedeapsa închisorii de trei ani sau mai mare, cu executare, pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de legislația privind substanțele stupefiante este expulzat în mod obligatoriu.

43. Instanța de trimitere în cauza respectivă, sesizată cu contestația introdusă de domnul Aydinli împotriva acestei decizii de expulzare, a adresat mai multe întrebări preliminare care să îi permită să analizeze compatibilitatea acestei măsuri cu Decizia nr. 1/80.

44. În Hotărârea Aydinli, citată anterior, Curtea a precizat mai întâi că, deși domnul Aydinli a lucrat pentru o perioadă de cinci ani pentru același angajator în statul membru gazdă, situația acestuia trebuia analizată ca intrând sub incidența articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, care constituie o *lex specialis* în favoarea membrilor familiei unui lucrător turc.

45. Curtea a confirmat că drepturile de acces la încadrarea în muncă și de ședere, conferite prin această dispoziție, nu depind de împrejurarea că, în perioada în litigiu, persoana în cauză este majoră și nu mai locuiește cu părinții săi în căminul familial, ci duce o existență independentă în statul membru respectiv [23].

23 — Punctul 22 și jurisprudența citată.

46. Curtea a mai confirmat că aceste drepturi nu pot fi puse în discuție de autoritățile statului membru gazdă decât în două ipoteze, și anume fie dacă prezența migrantului turc pe teritoriul acestora constituie un pericol real și grav pentru ordinea publică, pentru siguranța sau pentru sănătatea publică, fie dacă persoana în cauză a părăsit teritoriul acestui stat pentru o perioadă semnificativă și fără motiv legitim [24].

47. Curtea a dedus de aici că articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 nu permite ca, în urma unei condamnări la pedeapsa închisorii, chiar de mai mulți ani și pronunțată inițial cu executare, urmată de o cură de dezintoxicare de lungă durată, drepturile pe care această dispoziție le conferă unui resortisant turc care se află într-o situație precum cea a domnului Aydinli să fie limitate datorită absenței prelungite a respectivului resortisant de pe piața muncii.

48. În această privință, Curtea a arătat că articolul 7 primul paragraf prima și a doua liniuță acordă membrilor familiei unui lucrător turc un drept la încadrarea în muncă, dar nu le impune acestora nicio obligație de a desfășura o activitate salariată, cum este cea prevăzută la articolul 6 alineatul 1 din aceeași decizie [25].

24 — Punctul 27 și jurisprudența citată.

25 — Punctul 29.

49. În Hotărârea Torun, citată anterior, Curtea s-a pronunțat în sensul că jurisprudența potrivit căreia, în cazul unei condamnări penale, drepturile de acces la încadrarea în muncă și de ședere conferite prin articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 nu pot fi limitate decât în cele două cazuri sus-menționate era aptă de a fi transpusă, în egală măsură, în situația copiilor lucrătorilor turci care intrau sub incidența articolului 7 al doilea paragraf din respectiva decizie [26].

50. În niciuna dintre hotărârile citate anterior nu s-a făcut referire în mod expres la articolul 59 din protocolul adițional.

II — Situația de fapt și procedura principală

51. Acțiunea principală, care a determinat instanța de trimitere să pună în discuție jurisprudența expusă anterior în ceea ce privește limitarea prevăzută la articolul 59 din protocolul adițional, este următoarea.

26 — Hotărârea Torun, citată anterior (punctele 24-26). Domnul Torun, resortisant turc născut în Germania, fiul unui lucrător turc care lucrase mai mult de trei ani în acest stat membru, urmase în acest stat cursuri de formare profesională în calitate de mecanic și fusese condamnat la o pedeapsă privativă de libertate de trei ani și trei luni pentru tâlhărie calificată și dobândire ilicită de stupefiante.

52. Domnul Derin este un resortisant turc, născut la 30 septembrie 1973. În anul 1982, acesta s-a alăturat părinților săi în Germania, unde aceștia au desfășurat o activitate salariată, tatăl său în perioada 1980-1986, iar mama sa între anii 1971-1995.

53. Domnul Derin a frecventat școala în Germania, mai întâi școala primară în perioada 1982-1988, apoi o școală profesională începând cu luna august 1988 până în luna iulie 1990. Acesta a încheiat școlarizarea în anul 1991 prin obținerea unei diplome de absolvire a studiilor secundare de nivel mediu inferior („mittlere Reife"). În luna septembrie 2001, acesta a început și cursuri de formare în vederea reorientării sale profesionale ca șofer profesionist pentru transportul de mărfuri și de persoane.

54. În perioada 1991-2005, persoana în cauză a ocupat mai multe locuri de muncă în calitate de lucrător salariat fie la diferiți angajatori, fie ca lucrător independent. Durata activității sale în serviciul aceluiași angajator a fost întotdeauna mai mică de un an. În luna ianuarie 2005, a fost din nou angajat ca lucrător salariat.

55. În anul 1990, domnului Derin i-a fost acordat un permis de ședere în Germania pe durată nelimitată. În cursul toamnei anului 1994, acesta a părăsit domiciliul părintesc și și-a întemeiat propria familie. Soția sa, care este de asemenea resortisant turc, i s-a alăturat în luna februarie 2002.

56. Domnul Derin s-a dovedit vinovat de comiterea a numeroase fapte delictuale. Acesta a fost condamnat la mai multe pedepse cu zile-amendă în cursul anilor 1994, 1996, 1998, precum și în lunile februarie și august 2002. La 13 decembrie 2002, acesta a fost condamnat la o pedeapsă de doi ani, opt luni și două săptămâni închisoare pentru introducerea clandestină a unor străini [în Germania], cu titlu profesional, în cadrul unui grup organizat.

57. La 24 noiembrie 2003, împotriva domnului Derin a fost luată o decizie de expulzare pe o durată nelimitată. Plângerea sa împotriva acestei decizii a fost respinsă de Regierungspräsidium Darmstadt prin Decizia din 15 septembrie 2004. Împotriva acestei ultime decizii, la 5 octombrie 2004, domnul Derin a introdus o acțiune la Verwaltungsgericht Darmstadt.

58. Această instanță a decis să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea cu o trimitere preliminară prin Decizia pronunțată la 17 august 2005 și primită la grefa Curții de Justiție la 26 august 2005.

III — Întrebările preliminare

59. În cadrul Deciziei sale din 17 august 2005, Verwaltungsgericht Darmstadt constată că decizia de expulzare în litigiu a fost

luată în conformitate cu dreptul național. În același timp, această instanță ridică problema conformității acestei decizii cu dispozițiile Deciziei nr. 1/80.

60. Aceasta arată că domnul Derin, care intră sub incidența dispozițiilor articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, nu a putut pierde drepturile conferite prin aceste dispoziții, în temeiul unuia sau al altuia dintre cele două motive reținute de jurisprudență. În această privință, instanța de trimitere arată că persoana în cauză nu a părăsit teritoriul german pentru o perioadă lungă și fără motiv legitim. În plus, aceasta invocă faptul că domnul Derin nu mai reprezintă o amenințare actuală pentru ordinea publică în sensul articolului 14 din Decizia nr. 1/80. Cu toate acestea, instanța se întreabă dacă aceste două motive sunt exhaustive.

61. Acestea sunt considerațiile în temeiul cărora, în Decizia sa din 17 august 2005, Verwaltungsgericht Darmstadt solicită să se stabilească, în primul rând, dacă un resortisant turc care s-a alăturat părinților săi în Germania pierde dreptul de ședere pe care îl deține în temeiul articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, dacă, după împlinirea vârstei de 21 de ani, nu mai locuiește cu părinții săi și nu se mai află în întreținerea acestora, în afara cazului prevăzut la articolul 14 din această decizie și a situației în care acesta a părăsit teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă și fără motiv legitim.

62. În al doilea rând, instanța de trimitere adresează următoarea întrebare, pentru cazul în care Curtea ar răspunde afirmativ la prima întrebare:

„Acest resortisant turc continuă – în ciuda pierderii drepturilor de care se bucură în temeiul articolului 7 [primul paragraf] [a doua] liniuță din [Decizia nr. 1/80] – să beneficieze de protecția specială pe care i-o conferă articolul 14 din Decizia nr. 1/80, dacă, după ce a încetat să locuiască cu părinții săi, a fost angajat ca lucrător salariat în mod intermitent, fără a se bucura, în calitate de salariat, de drepturile care rezultă din articolul 6 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80, și a desfășurat în mod exclusiv o activitate independentă pentru o perioadă de mai mulți ani?"

63. La 21 septembrie 2005, după ce a luat cunoștință de Hotărârea Aydinli, citată anterior, Verwaltungsgericht Darmstadt a înlocuit prima sa întrebare preliminară cu următoarea întrebare:

„Este compatibil cu articolul 59 din [protocolul adițional] faptul că un resortisant turc care a intrat pe teritoriul Republicii Federale Germania atunci când era copil, în cadrul unei reîntregiri a familiei, nu pierde dreptul de ședere care este corolarul dreptului de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, de care se bucură în temeiul articolului 7 [primul paragraf] [a doua] liniuță din [Decizia nr. 1/80] – mai puțin în

cazurile prevăzute la articolul 14 din Decizia nr. 1/80 și atunci când părăsește teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă, fără motive legitime –, chiar dacă nu mai locuiește cu părinții săi, după vârsta de 21 de ani, și nu se mai află în întreținerea acestora?"

64. De asemenea, instanța de trimitere a solicitat Curții să răspundă, dacă este cazul, la cea de a doua întrebare preliminară adresată prin Decizia sa de trimitere din 17 august 2005.

65. În cadrul Ordonanței sale de rectificare din 21 septembrie 2005, instanța de trimitere precizează că solicită să se stabilească dacă există compatibilitate între jurisprudența confirmată prin Hotărârea Aydinli, citată anterior, și articolul 59 din protocolul adițional, pentru următoarele motive.

66. Potrivit acestei jurisprudențe, articolul 59 din protocolul adițional presupune ca lucrătorii turci să nu beneficieze, conform Deciziei nr. 1/80, de drepturi mai largi decât cele conferite prin tratat resortisanților comunitari. Or, a admite că dreptul de ședere în statul membru gazdă, întemeiat pe articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, nu se poate pierde decât pentru cele două motive vizate în Hotărârea Aydinli, citată anterior, ar însemna să se acorde membrilor familiei unui resortisant turc un tratament mai favorabil decât cel pe care tratatul îl prevede în favoarea membrilor familiei unui lucrător resortisant comunitar.

67. În această privință, Verwaltungsgericht Darmstadt reamintește că, în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 1612/68, dreptul copiilor unui lucrător resortisant comunitar de a se stabili împreună cu acesta este limitat în timp [27]. Prin urmare, a-i recunoaște domnului Derin dreptul de a se prevala de drepturile conferite prin articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, deși acesta are 31 de ani, nu mai locuiește cu părinții săi și nu se mai află în întreținerea acestora, ar însemna să i se acorde mai multe drepturi decât cele pe care le are copilul unui resortisant comunitar în această calitate.

68. Potrivit Verwaltungsgericht Darmstadt, în cadrul aprecierii domeniului de aplicare al articolului 7 din Decizia nr. 1/80, nu este necesar să se ia în considerare împrejurarea potrivit căreia copiii resortisanților comunitari au dreptul de a rămâne pe teritoriul statului membru gazdă în temeiul dispozițiilor tratatului referitoare la libera circulație a persoanelor sau alte drepturi care rezultă din acesta. Compararea celor două situații în cauză trebuie să se facă exclusiv prin raportare la drepturile conferite de calitatea de „membru al familiei".

27 — Reamintim că articolul 10 din Regulamentul nr. 1612/68 prevede:
„(1) Indiferent de cetățenie, următoarele persoane au dreptul să se stabilească împreună cu lucrătorii care sunt resortisanți ai unui stat membru și ocupă un loc de muncă pe teritoriul altui stat membru:
(a) soțul și descendenții sub vârsta de 21 de ani sau care se află în întreținere;
(b) ascendenții lucrătorului și ai soțului și care se află în întreținerea lucrătorului.
(2) Statele membre favorizează admiterea oricărui membru de familie care nu beneficiază de dispozițiile alineatului (1), dacă acesta se află în întreținerea lucrătorului sau locuiește împreună cu acesta în țara de proveniență a lucrătorului.
(3) În aplicarea alineatelor (1) și (2), lucrătorul trebuie să dispună pentru familia sa de o locuință considerată normală pentru lucrătorii naționali din regiunea în care este încadrat în muncă, fără ca această dispoziție să poată da naștere la discriminare între lucrătorii naționali și lucrătorii provenind din alte state membre."

IV — Analiză

A — *Observații introductive*

69. Guvernul italian și guvernul Regatului Unit se referă la aspectul dacă situația domnului Derin intră sub incidența articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, astfel cum presupune instanța de trimitere, sau sub incidența celui de al doilea paragraf al acestui articol.

70. Este adevărat că situația domnului Derin poate fi descrisă ca fiind aceea a unui resortisant turc care, în calitate de copil al unui cuplu de lucrători migranți turci încadrați pe piața legală a muncii dintr-un stat membru, a fost autorizat să li se alăture pe teritoriul acestui stat în scopul reîntregirii familiei. Nu este de contestat nici faptul că persoana în cauză a locuit cu părinții în mod legal pentru o perioadă de cel puțin cinci ani.

71. Prin urmare, domnul Derin îndeplinește toate condițiile necesare pentru a beneficia de drepturile de acces liber la încadrarea în muncă și de ședere conferite prin articolul 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80.

72. Cu toate acestea, cele două guverne pun întrebarea dacă situația domnului Derin nu intră mai curând sub incidența articolului 7 al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80, care vizează situația copiilor lucrătorilor turci care au urmat cursuri de formare profesională în statul membru gazdă, deoarece, potrivit informațiilor furnizate de instanța de trimitere, pe de o parte, persoana interesată a urmat cursurile unei școli profesionale începând din 6 august 1988 până la 15 iulie 1990 și, pe de altă parte, în septembrie 2001, aceasta a început cursuri de formare pentru a deveni șofer de camioane.

73. Noțiunea „formare profesională", prevăzută la articolul 7 al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80, nu este definită în această decizie. Nici conținutul său nu a fost precizat de Curte. Cu toate acestea, Curtea a indicat care este obiectivul urmărit prin dispoziția din care face parte această noțiune. Potrivit Curții, articolul 7 al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80 rezervă un tratament special copiilor lucrătorului turc, constând în aceea că tinde să le faciliteze intrarea pe piața muncii după absolvirea unor cursuri de formare profesională, în vederea realizării treptate a liberei circulații a lucrătorilor, conform obiectivului deciziei menționate [28].

74. Referitor la acest obiectiv, apreciem că noțiunea „formare profesională" prevăzută la articolul 7 al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80 ar trebui să facă obiectul unei interpretări comparabile cu aceea a aceleiași noțiuni, prevăzută la articolul 150 CE, deoarece aceste două dispoziții urmăresc

28 — Hotărârea Torun, citată anterior (punctul 23 și jurisprudența citată).

obiective comparabile. Într-adevăr, articolul 150 CE atribuie Comunității misiunea de a completa acțiunea statelor membre în materia formării profesionale, în special în scopul de a facilita inserția și reinserția profesională pe piața forței de muncă.

75. Curtea a realizat o interpretare extensivă a noțiunii „formare profesională" prevăzute în tratat. Astfel, potrivit jurisprudenței, această noțiune include orice formă de învățământ care asigură pregătirea în vederea calificării pentru o profesie, pentru o meserie sau pentru un loc de muncă specific ori care conferă aptitudinea specială pentru a exercita o astfel de profesie, o astfel de meserie sau pentru a ocupa un astfel de loc de muncă, indiferent de vârsta și de nivelul de formare ale elevilor sau ale studenților, chiar și atunci când programa de învățământ include o parte de educație generală [29].

76. Instanței naționale, singura competentă să stabilească situația de fapt din litigiul principal, îi revine sarcina de a verifica dacă trebuie considerat că persoana interesată a absolvit cursurile unei formări profesionale în statul membru gazdă, în sensul articolului 7 al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80, având în vedere cursurile urmate în cadrul unei școli profesionale începând cu 6 august 1988 și până la 15 iulie 1990 sau formarea sa profesională pentru a deveni șofer de camioane începând cu luna septembrie 2001.

29 — Hotărârea din 30 mai 1989, Comisia/Consiliul (242/87, Rec., p. 1425, punctul 24).

77. Cu toate acestea, problema de a ști dacă persoana interesată intră sub incidența primului sau a celui de al doilea paragraf al articolului 7 din Decizia nr. 1/80 nu prezintă relevanță pentru examinarea primei întrebări adresate de instanța de trimitere.

78. Într-adevăr, am constatat că, dacă cele două paragrafe ale articolului 7 din Decizia nr. 1/80 diferă parțial în ceea ce privește condițiile lor de aplicare, drepturile pe care i le conferă copilului unui lucrător turc, în principal, și condițiile în care aceste drepturi se pot pierde sunt identice. În cele două cazuri în speță este vorba despre drepturi autonome de acces la încadrarea în muncă și de ședere care, potrivit jurisprudenței, subzistă după ce persoana interesată a împlinit vârsta de 21 de ani și duce o existență independentă și care nu se pot pierde decât în temeiul articolului 14 din Decizia nr. 1/80 sau în cazul unei plecări îndelungate și fără motiv legitim din statul membru gazdă.

79. În măsura în care instanța de trimitere adresează Curții o întrebare cu privire la compatibilitatea domeniului de aplicare al drepturilor astfel conferite prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 cu articolul 59 din protocolul adițional, răspunsul la această întrebare nu ar putea să difere după cum persoana în cauză intră sub incidența primului sau a celui de al doilea paragraf al articolului 7 din Decizia nr. 1/80.

80. Prin urmare, vom examina întrebările adresate de instanța de trimitere pe baza principiului stabilit de aceasta, potrivit căruia situația domnului Derin intră sub incidența articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80.

B — *Cu privire la prima întrebare preliminară*

81. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă jurisprudența referitoare la condițiile în care pot fi restrânse drepturile copilului major al unui lucrător turc, conferite prin articolul 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80, nu încalcă limita stabilită prin protocolul adițional. Aceasta întreabă, în esență, dacă jurisprudența potrivit căreia un resortisant turc, care a intrat pe teritoriul unui stat membru atunci când era copil, în cadrul reîntregirii familiei, nu pierde dreptul de ședere în acest stat, corolar al dreptului de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, de care se bucură în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80, decât în cele două situații, și anume în cazurile prevăzute la articolul 14 din această decizie, sau atunci când părăsește teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă și fără motiv legitim, chiar dacă are 21 de ani sau mai mult și nu se mai află în întreținerea părinților săi, este compatibilă cu articolul 59 din protocolul adițional.

82. Guvernul german, guvernul italian și guvernul Regatului Unit susțin că jurisprudența menționată anterior este contrară articolului 59, deoarece domeniul de aplicare al drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 ar trebui să fie același cu cel al drepturilor de care beneficiază copilul unui lucrător comunitar în temeiul articolelor 10 și 11 din Regulamentul nr. 1612/68 [30]. Potrivit susținerilor acestor guverne, în măsura în care aceste dispoziții nu se referă decât la copiii sub 21 de ani sau care se află în întreținere, un copil turc în vârstă de peste 21 de ani și care nu se mai află în întreținerea părinților săi în statul membru gazdă nu ar mai beneficia de drepturile de acces liber la încadrarea în muncă și de ședere prevăzute prin Decizia nr. 1/80.

83. În această privință, guvernele menționate mai sus fac referire la teza susținută de avocatul general Geelhoed în cadrul Concluziilor prezentate în cauza C-275/02 în care s-a pronunțat Hotărârea Ayaz (Rec., p. I-8765) [31], care propunea ca drepturile conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 să fie interpretate după cum urmează. Potrivit avocatului general, trebuia să se facă distincție între trei situații:

— după majorat, copilul rămâne în întreținerea lucrătorului, de exemplu, dacă

30 — Articolul 11 din Regulamentul nr. 1612/68 prevede: „În cazul în care un resortisant al unui stat membru desfășoară o activitate salariată sau nesalariată pe teritoriul altui stat membru, soțul și copiii sub vârsta de 21 de ani sau care se află în întreținere au dreptul de acces la orice activitate salariată pe întreg teritoriul statului respectiv, chiar dacă aceștia nu au cetățenia unui stat membru."

31 — Punctul 52 din concluzii.

părinții suportă cheltuielile pentru studiile acestuia: în acest caz, copilul continuă să intre sub incidența articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80;

— copilul este încadrat pe piața legală a muncii dintr-un stat membru: acesta beneficiază de drepturi proprii în temeiul articolului 6 din aceeași decizie;

— copilul nu este deocamdată încadrat în muncă și nu se mai află în întreținerea lucrătorului: în această ipoteză și după expirarea unui termen rezonabil pentru a-și căuta un loc de muncă, acesta își pierde, în principiu, drepturile conferite prin Decizia nr. 1/80, iar accesul său pe piața forței de muncă este stabilit conform dreptului național.

84. Potrivit acestei teze, articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu îi conferă copilului unui lucrător turc decât drepturile decurgând din situația sa de membru al familiei acestui lucrător, care ar înceta atunci când ar împlini vârsta de 21 de ani și nu s-ar mai afla în întreținerea acestuia.

85. Guvernele amintite se referă și la Hotărârea Ayaz, citată anterior, în care Curtea s-a pronunțat în sensul că noțiunea „membru al familiei", prevăzută la articolul 7 din Decizia nr. 1/80, are aceeași sferă de aplicare cu noțiunea identică cuprinsă în articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1612/68.

86. Guvernul Regatului Unit susține că jurisprudența este, în egală măsură, contrară articolului 59 din protocolul adițional pentru motivul expus în continuare.

87. Acesta reamintește că, în Hotărârea Aydinli, citată anterior, Curtea a interpretat prima și a doua liniuță ale primului paragraf al articolului 7 în sensul că aceste dispoziții le acordă membrilor familiei unui lucrător turc un drept de a se încadra în muncă, dar nu le impune acestora nicio obligație de a desfășura o activitate salariată, cum este cea prevăzută la articolul 6 alineatul (1) din Decizia menționată. Potrivit susținerilor acestui guvern, jurisprudența menționată coroborată cu cea referitoare la cele două condiții în care pot fi restrânse drepturile ce rezultă din articolul 7 din Decizia nr. 1/80 conferă membrilor familiei unui lucrător turc drepturi mai avantajoase decât cele de care beneficiază membrii familiei unui lucrător comunitar și lucrătorii comunitari înșiși.

88. Astfel, în ceea ce privește membrii familiei unui lucrător comunitar, aceștia nu ar dispune de un drept general de a locui pe o perioadă nedeterminată pe teritoriul statului membru gazdă.

89. În această privință, guvernul Regatului Unit reamintește că aceștia pot obține dreptul de a continua să locuiască în mod permanent în acest stat în condițiile prevă-

zute la articolele 2 și 3 din Regulamentul (CEE) nr. 1251/70 al Comisiei [32] și că se impun condiții similare dacă resortisantul comunitar a desfășurat activități cu titlu independent.

90. Acest guvern arată că Directiva 2004/38 nu creează un astfel de drept general.

91. Guvernul amintit susține că articolul 6 din această directivă prevede un drept de ședere pentru cetățenii Uniunii și pentru membrii familiei lor pentru o perioadă de numai trei luni și că, după expirarea acestei perioade, acest drept este supus condiției de a fi un membru al familiei unui lucrător salariat sau care desfășoară o activitate independentă [33] ori altor condiții prevăzute la articolul 7 alineatul (1) literele (b)-(d) din directiva menționată [34].

92. Același guvern precizează că un membru al familiei unui resortisant comunitar poate beneficia de un drept de ședere cu titlu personal după plecarea sau după decesul acestuia în condițiile prevăzute la articolul 12 din Directiva 2004/38, dacă îndeplinește el însuși condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) literele (a)-(d) sau dacă a dobândit un drept de ședere permanentă. Guvernul menționat arată că un astfel de drept de ședere permanentă este acordat, cu excepția cazurilor speciale, cetățenilor Uniunii care au avut reședința legală pe teritoriul statului membru gazdă respectiv în cursul unei perioade neîntrerupte de cinci ani, precum și membrilor familiilor lor care au locuit împreună cu aceștia în aceeași perioadă [35].

93. În ceea ce privește dreptul de ședere al unui lucrător comunitar, guvernul Regatului Unit reamintește că acest drept este condiționat de desfășurarea unei activități salariate. În cazul încetării raporturilor de muncă, acest drept de ședere nu ar putea

32 — Regulamentul din 29 iunie 1970 privind dreptul lucrătorilor de a rămâne pe teritoriul unui stat membru după ce au ocupat un loc de muncă (JO L 142, p. 24, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 23). Acest regulament a fost abrogat începând cu 30 aprilie 2006 prin Regulamentul (CE) nr. 635/2006 al Comisiei din 25 aprilie 2006 (JO L 112, p. 9). Această abrogare a fost justificată de faptul că Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO L 158, p. 77, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56), a reunit într-un text unic legislația privind libera circulație a cetățenilor Uniunii. La articolul 17, această directivă reia în esență dispozițiile Regulamentului nr. 1251/70, pe care le modifică, conferind un statut privilegiat beneficiarilor dreptului de a rămâne [pe teritoriul unui stat membru], și anume un drept de ședere permanentă.

33 — Articolul 7 alineatul (1) literele (a)-(d) din Directiva 2004/38.

34 — Articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2004/38 conferă, de asemenea, tuturor cetățenilor Uniunii dreptul de ședere pe teritoriul unui alt stat membru pentru o perioadă mai mare de trei luni dacă dispun de resurse suficiente pentru ei și pentru membrii familiilor lor, astfel încât să nu devină o sarcină pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă, precum și dacă dețin asigurări medicale complete în acest stat [litera (b)], sau dacă urmează în statul menționat studii sau o formare profesională și dispun de resursele, precum și de acoperirea socială indicate anterior [litera (c)]. Articolul 7 alineatul (1) litera (d) din această directivă extinde acest drept asupra membrilor familiei care însoțesc ori care se alătură unui cetățean al Uniunii ce îndeplinește el însuși condițiile menționate la litera (a), (b) sau (c).

35 — Articolul 16 din Directiva 2004/38.

subzista decât în anumite condiții, cum ar fi căutarea unui nou loc de muncă, dar numai pe o perioadă determinată. Prin urmare, un resortisant comunitar nu ar mai beneficia de un drept general de a rămâne pe o perioadă nedeterminată pe teritoriul unui alt stat membru în vederea desfășurării unei activități la o dată ulterioară, la alegerea sa [36].

94. Spre deosebire de guvernul german, de guvernul italian și de guvernul Regatului Unit, Comisia susține că jurisprudența Curții referitoare la domeniul de aplicare al drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 nu este contrară prevederilor articolului 59 din protocolul adițional.

95. Suntem de acord cu analiza Comisiei. Pentru a argumenta opinia noastră, în primul rând, vom prezenta motivele pentru care domeniul de aplicare în timp al drepturilor conferite prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 copilului unui lucrător turc trebuie determinat, în opinia noastră, nu numai prin raportare la articolele 10 și 11 din Regulamentul nr. 1612/68, ci, în egală măsură, prin luarea în considerare a normelor tratatului referitoare la libera circulație a lucrătorilor.

36 — În această privință, guvernul Regatului Unit face referire la Hotărârea din 26 februarie 1991, Antonissen (C-292/89, Rec., p. I-745, punctul 21), la Hotărârea din 20 februarie 1997, Comisia/Belgia (C-344/95, Rec., p. I-1035, punctul 17), și la Hotărârea din 23 martie 2004, Collins (C-138/02, Rec., p. I-2703, punctul 37).

96. În al doilea rând, vom arăta că jurisprudența privind domeniul de aplicare al drepturilor conferite prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 copilului unui lucrător turc nu îl plasează pe acesta, în general, într-o situație mai avantajoasă decât cea a unui lucrător comunitar.

97. În al treilea rând, vom vedea că, față de împrejurările specifice ale litigiului principal, jurisprudența referitoare la condițiile în care pot fi restrânse drepturile ce rezultă din articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu are drept efect conferirea, în favoarea unui resortisant turc care se află în aceeași situație cu cea a domnului Derin, a unor drepturi mai largi decât cele de care ar beneficia un lucrător comunitar.

1. Domeniul de aplicare al drepturilor conferite prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 trebuie determinat nu numai prin raportare la articolele 10 și 11 din Regulamentul nr. 1612/68, dar și prin luarea în considerare, în egală măsură, a normelor tratatului referitoare la libera circulație a lucrătorilor

98. Considerăm că poziția guvernului german, a guvernului italian și a guvernului Regatului Unit, potrivit căreia domeniul de aplicare în timp al drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 ar trebui să fie același cu cel al drepturilor conferite copilului unui

lucrător comunitar prin articolele 10 și 11 din Regulamentul nr. 1612/68, nu poate fi reținută pentru motivele următoare.

99. Mai întâi, această interpretare foarte restrictivă a drepturilor conferite prin articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 nu își găsește un temei în textul dispozițiilor relevante.

100. Astfel, este cert că articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu cuprinde nicio indicație în temeiul căreia acesta ar conferi copilului unui lucrător turc numai drepturile decurgând din situația sa de membru al familiei acestui lucrător, care ar trebui să înceteze atunci când acest copil ar împlini vârsta de 21 de ani și ar duce o existență independentă.

101. Aceeași constatare se impune și în ceea ce privește articolul 59 din protocolul adițional. Într-adevăr, acest articol se mărginește la a prevedea, în termeni foarte generali, că, în domeniile reglementate de acest protocol, „Republica Turcia" nu poate beneficia de un tratament mai favorabil decât cel pe care statele membre și-l acordă reciproc în temeiul Tratatului de instituire a Comunității.

102. Desigur, se pare că nu s-ar putea contesta că această dispoziție, cu toate că nu vizează decât „Republica Turcia", trebuie înțeleasă ca stabilind o limită domeniului de aplicare al drepturilor care pot fi conferite resortisanților turci în temeiul protocolului adițional. Domeniul circulației persoanelor între statele membre și Turcia este reglementat în acest protocol, deoarece face obiectul dispozițiilor titlului II din acesta, în special al articolului 36.

103. De asemenea, subliniem că Decizia nr. 1/80 are ca obiect punerea în aplicare a instituirii progresive a liberei circulații a lucrătorilor între statele membre și Turcia, prevăzută la articolul 12 din acordul de asociere și la articolul 36 din protocolul adițional, inspirându-se din normele tratatului referitoare la această libertate fundamentală. De asemenea, este cert că puterea de decizie a Consiliului de asociere trebuie să se exercite în limitele competențelor sale de atribuire.

104. Prin urmare, din aceste elemente se poate deduce că, în temeiul articolului 59 din protocolul adițional, drepturile conferite prin Decizia nr. 1/80 resortisanților turci considerați în ansamblu, respectiv lucrătorilor și membrilor familiilor lor, nu pot fi mai favorabile decât cele de care beneficiază resortisanții statelor membre și membrii familiilor lor în temeiul dispozițiilor tratatului referitoare la libertatea de circulație a lucrătorilor, din care părțile la asociere au convenit să se inspire.

105. Cu toate acestea, nu pare a fi posibil a deduce din caracterul general al termenilor folosiți în articolul 59 din respectivul protocol că domeniul de aplicare al drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 ar trebui să fie determinat prin raportare numai la articolele 10 și 11 din Regulamentul nr. 1612/68, astfel încât aceste drepturi ar înceta atunci când acest copil ar împlini vârsta de 21 de ani și ar duce o existență independentă.

106. În plus, o asemenea interpretare a domeniului de aplicare al articolului 7 din Decizia nr. 1/80 ar fi contrară sistemului prevăzut prin această decizie. Într-adevăr, la articolul 6 alineatul (1) din decizie se menționează expres că această dispoziție are vocația de a se aplica „[s]ub rezerva dispozițiilor articolului 7".

107. Astfel cum a statuat Curtea în Hotărârea Aydinli, citată anterior [37], din această parte a textului rezultă în mod clar că articolul 7 din Decizia nr. 1/80 constituie o *lex specialis* pentru membrii familiei unui lucrător turc. Articolul 6 din această decizie nu are astfel vocația de a se aplica decât dacă persoana interesată nu este în măsură să se prevaleze de drepturile conferite prin articolul 7 primul sau al doilea paragraf din decizia menționată.

37 — Punctul 19.

108. Analiza potrivit căreia copilul unui lucrător turc nu ar mai intra sub incidența articolului 7 din Decizia nr. 1/80 de îndată ce ar împlini vârsta de 21 de ani și ar duce o existență independentă și nu ar putea invoca, dacă este cazul, decât articolul 6 din această decizie, contravine caracterului subsidiar al acestei din urmă dispoziții.

109. În sfârșit, considerăm că teza susținută de guvernul german, de guvernul italian și de guvernul Regatului Unit este contrară obiectivelor protocolului adițional, din care face parte articolul 59.

110. Astfel cum am văzut anterior, protocolul adițional prevede la articolul 36 că libera circulație a lucrătorilor între statele membre și Turcia trebuie să se realizeze treptat între cel de al doisprezecelea și cel de al douăzeci și doilea an de la data intrării în vigoare a asocierii, inspirându-se din articolele tratatului referitoare la această libertate de circulație. De asemenea, este cert că acordul de asociere are drept obiect realizarea efectivă a aderării Republicii Turcia la Uniunea Europeană.

111. Atunci când analizăm dispozițiile Regulamentului nr. 1612/68 de punere în aplicare a normelor tratatului referitoare la libera circulație a lucrătorilor, constatăm că legiuitorul comunitar a prevăzut că exercițiul

efectiv al acestei libertăți de circulație de către resortisanții comunitari necesita să li se garanteze nu numai dreptul la reîntregirea familiei, ci și integrarea membrilor familiei lor în acest stat.

112. Conform celui de al cincilea considerent al Regulamentului nr. 1612/68 și astfel cum a reamintit Curtea în repetate rânduri, se impune integrarea optimă a familiei unui lucrător comunitar într-un stat membru gazdă, astfel încât libertatea de circulație a lucrătorilor, consacrată prin tratat, să se poată exercita în condiții obiective de libertate și de demnitate [38].

113. Regulamentul nr. 1612/68 garantează astfel, la articolul 10, soțului lucrătorului, precum și descendenților săi sub vârsta de 21 de ani sau care sunt în întreținerea sa, dreptul de a se stabili cu lucrătorul. Același regulament recunoaște, la articolul 11, și dreptul acestor membri ai familiei acestui lucrător de a avea acces la orice activitate salariată pe teritoriul statului membru în cadrul căruia este el însuși încadrat în muncă. În sfârșit, acesta conferă copiilor respectivului lucrător, prin articolul 12, dreptul de a urma cursurile de școlarizare și studiile în statul membru gazdă în aceleași condiții cu cele de care beneficiază resortisanții acestui stat.

38 — A se vedea în special Hotărârea din 17 septembrie 2002, Baumbast și R (C-413/99, Rec., p. I-7091, punctul 50 și jurisprudența citată).

114. Prin urmare, dreptul la integrarea membrilor familiei lucrătorului comunitar în statul membru gazdă presupune nu numai dreptul de a se stabili cu acesta în statul respectiv și de a studia acolo, dar și dreptul de a avea acces liber la încadrarea în muncă pe teritoriul acestui stat.

115. Desigur, drepturile conferite prin Regulamentul nr. 1612/68 membrilor familiei lucrătorului respectiv sunt drepturi care rezultă din exercitarea, de către acest lucrător, a libertății de circulație prevăzute la articolul 39 CE. Aceste drepturi încetează, în principiu, atunci când condițiile prevăzute la articolul 10 din acest regulament nu mai sunt îndeplinite, cu alte cuvinte atunci când este vorba de un copil, în momentul în care împlinește vârsta de 21 de ani și nu se mai află în întreținerea părinților săi.

116. Cu toate acestea, astfel cum a arătat Comisia, aceste restrângeri ale domeniului de aplicare al drepturilor conferite copilului unui lucrător comunitar prin Regulamentul nr. 1612/68 trebuie înțelese în lumina faptului că acest copil dispune el însuși, după împlinirea vârstei de 21 de ani și după ce a încetat să se mai afle în întreținerea părinților săi, de drepturile autonome prevăzute atât de tratat, cât și de actele de drept derivat adoptate pentru aplicarea acestuia.

117. Copilul unui lucrător comunitar poate, într-adevăr, să se prevaleze în special de

libertatea fundamentală de circulație consacrată la articolul 39 CE, în temeiul căreia are dreptul de ședere pe teritoriul statului membru gazdă pentru a se încadra în muncă sau pentru a căuta un loc de muncă. De asemenea, poate rămâne pe acest teritoriu după ce a fost încadrat în muncă în acest stat.

118. Ținând cont de existența acestor drepturi autonome, legiuitorul comunitar putea, prin urmare, să se limiteze în cadrul Regulamentului nr. 1612/68 la a prevedea drepturile rezultând doar din calitatea de membru al familiei unui lucrător resortisant comunitar. Integrarea optimă a copilului unui lucrător comunitar în statul membru gazdă, asigurată în acest regulament prin acordarea de drepturi deduse din situația sa de membru al familiei, poate fi urmărită prin intermediul exercitării, de către acest copil, a drepturilor autonome pe care i le conferă normele tratatului.

119. Având în vedere aceste elemente, considerăm că obiectivul integrării resortisanților turci și a membrilor familiilor lor, care stă la baza asocierii dintre statele membre și Republica Turcia, se opune la limitarea domeniului de aplicare în timp al drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 la sfera drepturilor conferite copilului unui lucrător comunitar prin articolele 10 și 11 din Regulamentul nr. 1612/68.

120. Într-adevăr, a admite că, atunci când împlinește vârsta de 21 de ani și nu se mai află în întreținerea părinților săi, copilul unui lucrător turc pierde drepturile de care se bucură în temeiul articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 și că nu ar mai putea pretinde decât beneficiul drepturilor cu efect gradual prevăzute la articolul 6 din aceeași decizie, ar avea ca efect că, indiferent de generații și de durata prezenței lor pe teritoriul statului membru gazdă, resortisanții turci nu ar avea drepturi mai favorabile decât prima generație de migranți.

121. Acest fapt ar avea astfel drept consecință că dreptul de ședere al copilului unui lucrător turc în statul membru gazdă, întemeiat pe Decizia nr. 1/80, ar prezenta întotdeauna un caracter precar și temporar, chiar dacă acesta s-a născut și și-a desfășurat întreaga viață profesională pe teritoriul acestui stat, deoarece respectivul drept ar înceta dacă acesta ar fi victima unui accident care ar atrage incapacitatea sa de muncă definitivă sau dacă acesta ar invoca drepturile la pensie [39].

39 — Un resortisant turc nu mai poate pretinde un drept de ședere pe teritoriul statului membru gazdă întemeiat pe articolul 6 din Decizia nr. 1/80 dacă a împlinit vârsta de pensionare sau dacă a suferit un accident de muncă care atrage incapacitatea sa totală și permanentă de a desfășura o activitate salariată ulterioară. Potrivit Curții, într-o asemenea situație, persoana în cauză trebuie considerată ca părăsind definitiv piața muncii din acest stat membru, astfel încât dreptul de ședere pe care îl invocă nu prezintă nicio legătură cu o activitate salariată, chiar viitoare (Hotărârea din 6 iunie 1995, Bozkurt, C-434/93, Rec., p. I-1475, punctele 39 și 40). În Hotărârea din 23 ianuarie 1997, Tetik (C-171/95, Rec., p. I-329, punctele 40-42 și 46), Curtea s-a pronunțat în sensul că un lucrător turc și-ar pierde drepturile pe care i le conferă respectivul articol 6 dacă ar decide să plece de la locul său de muncă și dacă nu ar îndeplini într-un termen rezonabil demersurile necesare pentru a încheia un nou raport de muncă. Curtea a confirmat această analiză în Hotărârea din 10 februarie 2000, Nazli (C-340/97, Rec., p. I-957, punctele 44 și 49).

122. Precaritatea și caracterul temporar al drepturilor care ar fi astfel conferite resortisanților turci prin Decizia nr. 1/80, indiferent de generații și de legăturile lor cu statul membru gazdă, nu le-ar permite să se integreze în mod optim în acest stat.

123. Prin urmare, în opinia noastră, Curtea a apreciat în mod întemeiat că articolul 7 din Decizia nr. 1/80 conferă copilului unui lucrător turc drepturi autonome care au vocația de a se aplica chiar dacă acest copil are peste 21 de ani și duce o existență independentă.

124. Hotărârea Ayaz, citată anterior, invocată în susținerea tezei lor de guvernul german, de guvernul italian și de guvernul Regatului Unit, nu infirmă această analiză.

125. În această hotărâre, Curtea s-a pronunțat cu privire la aspectul dacă fiul vitreg al unui lucrător turc trebuia considerat ca fiind un membru al familiei acestui lucrător în sensul articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, în scopul de a putea pretinde beneficiul drepturilor conferite prin această dispoziție. În cadrul răspunsului la această întrebare, Curtea a arătat că era necesar să facă referire la noțiunea „membru al familiei" prevăzută la articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1612/68 [40].

40 — Hotărârea Ayaz, citată anterior (punctul 45).

126. În opinia noastră, această referire la sfera de aplicare a acestei dispoziții trebuie înțeleasă, prin urmare, în sensul că urmărește să transpună, în cadrul asocierii dintre statele membre și Republica Turcia, câmpul de aplicare al noțiunii „membru al familiei" prevăzută în Regulamentul nr. 1612/68 în ceea ce privește legătura de rudenie necesară și suficientă pentru a aparține unui astfel de grup. Respectiva referire nu avea drept scop punerea în discuție a jurisprudenței referitoare la caracterul autonom al drepturilor conferite prin articolul 7 primul și al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80 unui membru al familiei care îndeplinește condițiile prevăzute prin aceste dispoziții.

127. Considerăm ca o dovadă în acest sens faptul că jurisprudența menționată a fost confirmată în mod expres în Hotărârile Cetinkaya, Aydinli și Torun, citate anterior, pronunțate ulterior Hotărârii Ayaz, citată anterior.

128. În sfârșit, restrângerea domeniului de aplicare al drepturilor conferite prin articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 la drepturile conferite prin articolul 10 din Regulamentul nr. 1612/68 ar fi, în opinia noastră, contrară obiectivului prevăzut în preambulul acordului de asociere și reluat la articolul 28 din acesta, de a facilita aderarea Republicii Turcia la Uniunea Europeană, în cazul în care aceasta va fi în măsură să accepte integral obligațiile rezultând din tratat.

129. Am arătat deja că, pentru a face efectiv realizabilă această aderare, părțile la acest acord au convenit să pună în aplicare, în mod treptat, libera circulație a lucrătorilor între ele și că au prevăzut, în acest scop, să se inspire din normele tratatului referitoare la această libertate fundamentală.

130. Din acest obiectiv și din această referire expresă la dispozițiile tratatului referitoare la libertatea de circulație putem deduce că determinarea domeniului de aplicare al drepturilor conferite lucrătorilor turci și membrilor familiilor lor prin Decizia nr. 1/80 trebuie să țină seama de evoluția drepturilor de care beneficiază resortisanții comunitari. Într-adevăr, această luare în considerare se dovedește necesară pentru a permite resortisanților turci care au exercitat drepturile prevăzute în cadrul asocierii de a beneficia în cele mai bune condiții posibile, la momentul aderării, de drepturile conferite resortisanților comunitari.

131. Cu alte cuvinte, pregătirea aderării Republicii Turcia la Uniunea Europeană ar trebui să conducă la evitarea adâncirii diferenței dintre drepturile conferite resortisanților turci care au folosit libertatea de circulație prevăzută în cadrul asocierii și cele de care beneficiază resortisanții comunitari.

132. Este cert că dreptul de circulație și de ședere, care a fost prevăzut inițial în tratat pentru lucrătorii salariați și pentru cei independenți, a fost separat în mod progresiv de condiția exercitării unei activități economice pentru a fi generalizat la nivelul tuturor resortisanților unui stat membru. Această evoluție s-a realizat, în primul rând, prin intermediul directivelor [41]. Ea a fost continuată ulterior cu Tratatul privind Uniunea Europeană, intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993, care a instituit statutul de cetățean al Uniunii și care a făcut din dreptul de circulație și de ședere în ansamblul statelor membre ale Comunității un drept conferit în mod direct prin tratat fiecărui cetățean [42].

133. Aceasta a cunoscut o nouă dezvoltare prin Directiva 2004/38, al cărei termen de transpunere în dreptul intern a expirat la 30 aprilie 2006 și care, în special, recunoaște cetățenilor Uniunii, după o perioadă de cinci ani în care au avut reședința legală neîntreruptă pe teritoriul statului membru gazdă, un drept de ședere permanentă pe acest teritoriu care nu este supus niciunei alte condiții [43].

134. În raport cu această evoluție, privarea copiilor lucrătorilor turci, care îndeplinesc

41 — A se vedea Directiva 90/364/CEE a Consiliului din 28 iunie 1990 privind dreptul de ședere (JO L 180, p. 26), Directiva 90/365/CEE a Consiliului din 28 iunie 1990 privind dreptul de rezidență al persoanelor angajate și al celor care exercită activități independente, care și-au încetat activitatea profesională (JO L 180, p. 28) și Directiva 93/96/CEE a Consiliului din 29 octombrie 1993 privind dreptul de ședere al persoanelor aflate la studii (JO L 317, p. 59).

42 — Articolul 18 alineatul (1) CE, iar pentru interpretarea acestui articol, a se vedea Hotărârea Baumbast și R, citată anterior (punctul 81).

43 — Articolul 16 din Directiva 2004/38.

condițiile prevăzute la articolul 7 din Decizia nr. 1/80, de drepturile ce rezultă din această dispoziție atunci când împlinesc vârsta de 21 de ani și nu se mai află în întreținerea părinților lor, și plasarea în aceeași situație cu cea a primei generații de migranți, nu ar fi conformă obiectivului care tinde să faciliteze aderarea Republicii Turcia la Uniunea Europeană.

135. O astfel de reîntoarcere sistematică a copiilor lucrătorilor turci la „punctul de plecare" al integrării în statul membru gazdă ne apare cu atât mai puțin justificată cu cât situația resortisanților țărilor terțe cu care Comunitatea nu a încheiat convenții a cunoscut, de asemenea, o îmbunătățire substanțială.

136. Într-adevăr, Directiva 2003/109/CE a Consiliului [44], adoptată ca o urmare logică la Declarația Consiliului European de la Tampere din 15 și din 16 octombrie 1999 [45], instituie în favoarea resortisanților țărilor terțe, care au reședința în mod legal pe teritoriul unui stat membru pentru o perioadă de cinci ani, un statut de rezident pe termen lung cu caracter permanent, în temeiul căruia aceștia pot beneficia, în mai multe domenii, de egalitate de tratament cu cel acordat resortisanților naționali. Este vorba, în special, de condițiile de acces la un loc de muncă salariată și la o activitate independentă, de educația și de formarea profesională, de securitatea socială, de asistența socială și de protecția socială, de avantajele fiscale, de accesul la bunurile și la serviciile puse la dispoziția publicului, precum și de accesul la procedurile de acordare a unei locuințe [46].

137. Prin urmare, ar fi contrar acestei evoluții ca drepturile conferite copilului unui lucrător turc prin acordul de asociere încheiat în urmă cu peste patruzeci de ani să nu fie mai avantajoase decât cele de care beneficiază în prezent resortisanții oricărei alte țări terțe care au avut reședința legală pe teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă de cinci ani. Anterioritatea acordului de asociere și obiectivul de a facilita aderarea Republicii Turcia la Uniunea Europeană ar trebui să determine ca resortisanții turci care au utilizat drepturile prevăzute în cadrul asocierii să beneficieze de o situație intermediară între cea a cetățenilor Uniunii și cea a resortisanților țărilor terțe.

44 — Directiva din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung (JO 2004, L 16, p. 44, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 225). Această directivă se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor mai favorabile ale acordurilor bilaterale și multilaterale încheiate între Comunitate sau între Comunitate și statele membre, pe de o parte, și țări terțe, pe de altă parte [articolul 3 alineatul (3) litera (a)]. Statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a se conforma acestei directive cel târziu până la 23 ianuarie 2006 (articolul 26 primul paragraf).

45 — Din această declarație rezultă că statutul juridic al resortisanților țărilor terțe trebuie apropiat de cel al resortisanților statelor membre și că unei persoane care își are reședința legală într-un stat membru, pentru o perioadă determinată, și care este titulară a unui permis de ședere pe termen lung trebuie să i se acorde în acest stat membru un ansamblu de drepturi uniforme cât mai apropiate de cele de care beneficiază cetățenii Uniunii [considerentul (2) al Directivei 2003/109].

46 — Articolul 11 alineatul (1) din Directiva 2003/109.

138. Pentru acest motiv, apreciem că drepturile conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 trebuie determinate nu numai în funcție de drepturile recunoscute expres copilului unui lucrător comunitar la articolele 10 și 11 din Regulamentul nr. 1612/68, dar și cu privire la normele tratatului referitoare la libera circulație a lucrătorilor, din care părțile asocierii au convenit să se inspire, precum și la actele de drept derivat adoptate pentru punerea în aplicare a acestora.

2. Jurisprudența referitoare la domeniul de aplicare al drepturilor care rezultă din articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu are ca efect instituirea, în general, în beneficiul copilului unui lucrător turc a unui tratament mai favorabil decât cel de care beneficiază un lucrător comunitar în temeiul tratatului.

139. Atunci când analizăm, în general, domeniul de aplicare al drepturilor autonome conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80 constatăm că aceste drepturi prezintă dezavantaje semnificative în raport cu cele de care se bucură un resortisant comunitar în temeiul normelor tratatului referitoare la libera circulație a lucrătorilor și al actelor de drept derivat adoptate pentru punerea în aplicare a acestora.

140. Aceste dezavantaje privesc, în primul rând, domeniul de aplicare în spațiu al drepturilor de acces la încadrarea în muncă și de ședere, în al doilea rând, dreptul la reîntregirea familiei în statul membru gazdă și, în al treilea rând, condițiile în care aceste drepturi pot fi restrânse în statul membru respectiv.

141. Cu privire la primul punct, din jurisprudență rezultă că drepturile de acces la încadrarea în muncă și de ședere, conferite prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80, sunt limitate la statul membru gazdă. Spre deosebire de un lucrător comunitar, membrul familiei unui lucrător turc nu beneficiază de dreptul de a circula liber în cadrul Uniunii pentru a accepta o ofertă de încadrare în muncă și de dreptul de ședere în statul membru, la alegerea sa [47].

142. Copilul unui lucrător turc, care ar dori să desfășoare o activitate salariată într-un alt stat membru, s-ar afla plasat, din punctul de vedere al Deciziei nr. 1/80, în situația unui migrant din prima generație și nu ar putea pretinde în acest stat decât obținerea drepturilor cu efect gradual prevăzute la articolul 6 din aceasta. Intrarea sa pe teritoriul acestui alt stat membru este reglementată prin dreptul național al acestuia din urmă. Într-adevăr, potrivit unei jurisprudențe constante, dispozițiile referitoare la asocierea dintre Comunitate și Republica Turcia nu afectează

47 — A se vedea în acest sens Hotărârea Tetik, citată anterior (punctul 29).

competența statelor membre de a reglementa intrarea resortisanților turci pe teritoriul acestora, precum și condițiile privind prima lor activitate profesională [48].

143. Desigur, în prezent, acest dezavantaj a fost diminuat prin Directiva 2003/109, care conferă resortisanților țărilor terțe care beneficiază de statutul de rezident pe termen lung într-un stat membru dreptul de ședere pe teritoriul altui stat membru, în special pentru a desfășura pe acest teritoriu o activitate salariată sau o activitate independentă ori în alte scopuri [49]. Cu toate acestea, drepturile care sunt astfel acordate acestor resortisanți ai țărilor terțe rămân mai restrânse decât cele ale resortisanților Uniunii [50].

144. De asemenea, se poate considera că copilul unui lucrător turc nu se bucură în temeiul articolului 7 din Decizia nr. 1/80 de un drept la reîntregirea familiei în statul membru gazdă. Accesul soțului său, al copiilor săi și al altor membri ai familiei sale, dacă sunt resortisanți ai unor țări terțe, pe teritoriul acestui stat membru rămâne supus dreptului național.

145. Desigur, statul membru gazdă are obligația de a-și exercita competențele în această materie cu respectarea drepturilor fundamentale, astfel cum sunt prevăzute în special în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și în alte angajamente internaționale la care acesta a aderat. Cu toate acestea, protecția familiei prevăzută în aceste angajamente și în special la articolul 8 din convenția menționată nu garantează un drept la reîntregirea familiei comparabil cu cel prevăzut în Regulamentul nr. 1612/68 și în Directiva 2004/38 [51].

146. Aceeași concluzie se impune și în ceea ce privește Directiva 2003/86/CE a Consiliului [52]. Dacă dreptul la reîntregirea familiei al resortisanților țărilor terțe beneficiază în prezent de garanții suplimentare, în sensul că această directivă impune statelor membre să autorizeze în mai multe ipoteze reîntregirea familiei membrilor familiei unor astfel de resortisanți fără a putea să își exercite marja de apreciere [53], garanțiile astfel recunoscute

48 — Hotărârea Ergat, citată anterior (punctul 35), Hotărârea din 11 mai 2000, Savas (C-37/98, Rec., p. I-2927, punctele 58 și 65), precum și Hotărârea din 21 octombrie 2003, Abatay și alții (C-317/01 și C-369/01, Rec., p. I-12301, punctele 63 și 65).

49 — Articolul 14 din Directiva 2003/109.

50 — În această privință, a se vedea condițiile prevăzute la articolele 14 și 15 din Directiva 2003/109.

51 — A se vedea în special Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Gül împotriva Elveției din 19 februarie 1996, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-I, p. 174, § 38, Hotărârea Ahmut împotriva Țărilor de Jos din 28 noiembrie 1996, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-VI, p. 2031, § 63, și Hotărârea Sen împotriva Țărilor de Jos din 21 decembrie 2001, § 31.

52 — Directiva din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei (JO L 251, p. 12, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 164). Termenul acordat statelor membre pentru a transpune această directivă a expirat la 3 octombrie 2005.

53 — A se vedea articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2003/86.

resortisanților din țări terțe nu îi plasează pe aceștia într-o situație echivalentă celei a cetățenilor Uniunii.

147. În sfârșit, jurisprudența Curții referitoare la condițiile în care pot fi restrânse drepturile care rezultă din articolul 7 din Decizia nr. 1/80 are ca efect prevederea unei cauze suplimentare de restrângere în raport cu cea care este opozabilă unui resortisant comunitar. În plus față de ipoteza în care șederea persoanei în cauză poate înceta pentru motive de ordine publică, de siguranță publică și de sănătate publică, comună celor două situații, resortisantul turc pierde drepturile de acces la încadrarea în muncă și de ședere în statul membru gazdă dacă părăsește acest stat pentru o perioadă semnificativă și fără motiv legitim.

148. Într-un asemenea caz, dacă persoana interesată dorește să se instaleze din nou în statul membru unde a trăit, trebuie să prezinte o cerere autorităților din acest stat pentru a fi autorizat fie să se alăture lucrătorului turc de a cărui familie aparține, dacă încă îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, fie să ocupe un loc de muncă în statul respectiv, conform articolului 6 din aceeași decizie [54].

149. Având în vedere toate aceste considerații, apreciem că interpretarea dată de Curte articolului 7 primul și al doilea paragraf din Decizia nr. 1/80, potrivit căreia aceste dispoziții conferă copilului unui lucrător turc drepturile autonome de acces la încadrarea în muncă și de ședere care subzistă atunci când acest copil are peste 21 de ani și duce o existență independentă, nu este contrară articolului 59 din protocolul adițional. Prin urmare, această dispoziție nu justifică revenirea asupra jurisprudenței referitoare la domeniul de aplicare în timp al drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80.

150. Argumentele invocate de guvernul Regatului Unit nu par a justifica o poziție contrară.

151. Acest guvern reamintește că, în Hotărârea Aydinli, citată anterior, s-a statuat că articolul 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 acordă membrilor familiei unui lucrător turc un drept la încadrarea în muncă, dar nu le impune acestora nicio obligație de a desfășura o activitate salariată. Potrivit argumentației guvernului respectiv, această interpretare coroborată cu jurisprudența potrivit căreia dreptul de ședere ce rezultă din această dispoziție nu se poate pierde decât în cazurile prevăzute la articolul 14 din Decizia nr. 1/80 sau în situația unei plecări îndelungate și fără motiv legitim, ar putea avea drept consecință plasarea copilu-

54 — Hotărârea Ergat, citată anterior (punctul 49).

lui unui lucrător turc într-o situație mai avantajoasă decât cea a unui resortisant comunitar.

152. Se pare că guvernul Regatului Unit face aluzie, spre exemplu, la cazul copilului unui lucrător turc apt de a munci care ar omite să caute un loc de muncă și care s-ar expune situației de a rămâne în sarcina regimului de protecție socială al statului membru gazdă.

153. Cu toate acestea, împrejurarea că, în anumite cazuri, jurisprudența pertinentă ar putea conduce la conferirea, în favoarea unui resortisant turc, a unei situații mai avantajoase decât cea a unui resortisant comunitar nu poate justifica repunerea în discuție, în general, a domeniului de aplicare în timp al drepturilor conferite copilului unui lucrător turc prin articolul 7 [din Decizia nr. 1/80]. Dacă o astfel de situație va fi constatată, atunci domeniul condițiilor în care aceste drepturi pot fi restrânse este cel în care, eventual, articolul 59 din protocolul adițional ar putea impune adăugarea unei cauze suplimentare de restrângere.

154. Prin urmare, pentru a fi în concordanță cu articolul 59 din protocolul adițional, ar fi necesar să se revină, eventual, asupra caracterului exhaustiv al celor două condiții în care, potrivit jurisprudenței, pot fi restrânse drepturile conferite prin articolul 7 din Decizia nr. 1/80, iar nu asupra domeniului de aplicare în timp al acestor drepturi.

155. În orice caz, constatăm că o astfel de obligație nu se impune față de circumstanțele litigiului principal.

3. Jurisprudența referitoare la condițiile în care pot fi restrânse drepturile ce rezultă din articolul 7 din Decizia nr. 1/80 nu are drept efect conferirea, în favoarea unui resortisant turc care se află în aceeași situație cu cea a domnului Derin, a unor drepturi mai largi decât cele de care ar beneficia un lucrător comunitar.

156. Conform jurisprudenței în cauză, domnul Derin, care nu a părăsit teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă și fără motiv legitim, nu poate pierde drepturile de care se bucură în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 decât în temeiul articolului 14 din aceasta.

157. Pe de altă parte, subliniem că, potrivit informațiilor furnizate de instanța de trimitere, persoana în cauză a desfășurat în mod legal o activitate economică în Germania și a găsit un nou loc de muncă după executarea pedepsei închisorii. Prin urmare, aceasta nu se află în situația avută în vedere de guvernul Regatului Unit, respectiv cea a unei persoane care nu ar căuta un loc de muncă și care s-ar expune situației de a deveni o sarcină pentru sistemul de asistență socială din statul membru gazdă.

158. Un resortisant comunitar care se află într-o situație comparabilă cu cea a domnului Derin nu ar putea fi expulzat de statul membru gazdă decât în temeiul articolului 39 alineatul (3) CE.

159. Astfel cum am văzut anterior, condițiile de aplicare a articolului 14 din Decizia nr. 1/80 sunt aproape identice cu cele privind articolul 39 alineatul (3) CE [55]. Prin urmare, domnul Derin nu dispune, în această privință, de drepturi mai largi decât cele de care beneficiază un resortisant comunitar în temeiul tratatului.

160. Având în vedere ansamblul acestor considerații, propunem să se răspundă la prima întrebare preliminară că jurisprudența, potrivit căreia un resortisant turc, care a intrat pe teritoriul unui stat membru atunci când era copil, în cadrul reîntregirii familiei, nu pierde dreptul de ședere în acest stat, corolar al dreptului de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, de care se bucură în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80, decât în două ipoteze, respectiv, pe de o parte, în cazurile prevăzute la articolul 14 din această decizie sau, pe de altă parte, atunci când părăsește teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă și fără motiv legitim, chiar dacă are 21 de ani sau mai mult și nu se mai află în întreținerea părinților săi, este compatibilă cu articolul 59 din protocolul adițional.

C — Cu privire la a doua întrebare preliminară

161. Prin intermediul celei de a doua întrebări, Verwaltungsgericht Darmstadt solicită să se stabilească dacă copilul unui lucrător turc ar mai putea beneficia de protecția specială pe care i-o conferă articolul 14 din Decizia nr. 1/80 în situația în care s-ar răspunde, în cadrul examinării primei întrebări, că un astfel de copil nu mai intră sub incidența articolului 7 primul paragraf din aceasta atunci când împlinește vârsta de 21 de ani și nu se mai află în întreținerea părinților săi, și în cazul în care acesta nu s-ar mai putea prevala de articolul 6 din aceeași decizie.

162. În măsura în care am propus confirmarea jurisprudenței potrivit căreia copilul unui lucrător turc nu pierde drepturile de care se bucură în temeiul articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80 atunci când împlinește vârsta de 21 de ani și nu se mai află în întreținerea părinților săi, apreciem că nu mai este necesară examinarea celei de a doua întrebări preliminare.

55 — Hotărârea Cetinkaya, citată anterior (punctele 43 și 44).

V — Concluzie

163. Având în vedere toate aceste considerații, propunem să se răspundă la întrebările adresate de Verwaltungsgericht Darmstadt după cum urmează:

„Jurisprudența, potrivit căreia un resortisant turc, care a intrat pe teritoriul unui stat membru atunci când era copil, în cadrul reîntregirii familiei, nu pierde dreptul de ședere în acest stat, corolar al dreptului de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea sa, de care se bucură în temeiul articolului 7 primul paragraf a doua liniuță din Decizia nr. 1/80 din 19 septembrie 1980 privind dezvoltarea asocierii, adoptată de Consiliul de asociere instituit prin acordul de asociere dintre Comunitatea Economică Europeană și Turcia, decât în două ipoteze, respectiv, pe de o parte, în cazurile prevăzute la articolul 14 din această decizie sau, pe de altă parte, atunci când părăsește teritoriul statului membru gazdă pentru o perioadă semnificativă și fără motiv legitim, chiar dacă are 21 de ani sau mai mult și nu se mai află în întreținerea părinților săi, este compatibilă cu articolul 59 din protocolul adițional, care a fost semnat la 23 noiembrie 1970 la Bruxelles și încheiat, aprobat și confirmat, în numele Comunității, prin Regulamentul (CEE) nr. 2760/72 al Consiliului din 19 decembrie 1972."